

YENİ KAMU YÖNETİMİ ANLAYIŞININ KAMU KURUMLARINA ETKİSİ VE KAMU İŞLETMECİLİĞİ MODELİ

GÖKTAŞ, Hasan (Yüksek Lisans Öğrencisi), Kapadokya Üniversitesi Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve
Araştırma Enstitüsü, Nevşehir, Türkiye.

E-posta: gktshsn@gmail.com ORCID: 0000-0002-0150-162X

Özet

Bu çalışmanın amacı yeni kamu yönetimi yaklaşımının kamu kurumları üzerindeki etkisini kamu işletmeciliği ve dış kaynak kullanımı (outsourcing) boyutuyla ele alıp incelemektir. Geleneksel kamu yönetimi anlayışının Max Weber'in bürokrasi modeline göre örgütlenmiş olan, ayrıntılı kurallar içeren ve biçimselliğe dayanan, katı hiyerarşi, merkezîyetçi niteliklere dayanan örgütlenme modeli eleştirilere maruz kalmıştır. Bu perspektifte geleneksel kamu yönetiminin kamudaki hizmet sunumlarında ağır, hantal, sorumluluk almak istemeyen, aşırı disiplin ve kontrollü yönleri işlevsiz kalmaya başlamıştır. Konjonktürel olarak yaşanan ekonomik ve teknolojik alandaki değişim ve dönüşümlerin etkisiyle yeni kamu yönetimi yaklaşımı egemen paradigma olarak yerini almıştır. Yeni kamu yönetimi yaklaşımı kamu kurumlarında kamu işletmeciliği modeli ile işletme yönetim ve tekniklerinin tahsis edilmesinin önünü açmıştır. İşletmelerde sıkça kullanılan modern yönetimi uygulaması olan dış kaynak kullanımı (outsourcing) kamu kurumlarında da uygulanmaya başlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Yeni Kamu Yönetimi, Yeni Kamu İşletmeciliği, Kurum, Kamu Kurumu, Dış Kaynak Kullanımı (Outsourcing)

THE IMPACT OF THE NEW PUBLIC ADMINISTRATION APPROACH ON PUBLIC INSTITUTIONS AND THE MODEL OF THE PUBLIC BUSINESS MANAGEMENT

Abstract

The aim of this study is to analyze the effect of the new public administration approach on public institution by tackling its public operation and outsourcing aspects. The traditional public administration approach that is organized in accordance with the bureaucracy model of Max Weber covering detailed rules, based on rough hierarchy, centralist and being stylistic has been criticized. From this perspective, the traditional public administration is slow and bulky in service provision and its features of being reluctant to take responsibility and extremely disciplined and controlled turn out to be functionless. With the effect of the economic and technological developments that come into being as something cyclical, the new public administration approach has become the dominant paradigm. The new public administration approach has paved the way for the allocation of the model of public business administration and the techniques of the administration and techniques of an organization in public institutions. Outsourcing in public institutions which is an application of a modern administration that is frequently used in organizations has started to be put into practice in public institutions as well.

Keywords: The New Public Administration, The New Business Administration in Public, Institution, Public Institution, Outsourcing

Atıf Bilgisi / Reference Information

Göktaş, H. (2022). Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının Kamu Kurumlarına Etkisi ve Kamu İşletmeciliği Modeli, Turistika, 2(2), Eylül 2022, 1-14.

GİRİŞ

Literatürde yönetim, önceden belirlenmiş olan amaçları gerçekleştirmek için eldeki mevcut araçlarla başkaları aracılığıyla yürütülen faaliyetler şeklinde tanımlanmaktadır (Aktaş, 2015, s.4). Kuramsal anlamda ise yönetim, insanları belirli bir amaca doğru yönlendirmek için planlama, örgütlenme, personel alma, yönlendirme, eşgüdüm ve denetleme fonksiyonlarını kullanarak oluşturulan kamusal bir süreçtir (Kılınç, 2018, s.17). Yine yönetim kavramı işletmelerin önceden belirlenmiş olan amaçlarına ulaşabilmek için işbirliği ve dayanışma çerçevesinde gerçekleştirilen bilinçli ve düzenli faaliyetlerin toplamı olarak tanımlanmıştır (Efil, 2010, s.22). Kamu yönetimi ise, kümülatif olarak bütün bir toplumun iç içe geçmiş ve çoğunlukla birbirleriyle çelişen sorunları arasındaki işleyen kamu hizmetlerini yürüten bir idari mekanizmadır (Eryılmaz, 2020, s. 9). Bu bağlamda toplumların hacim ve ilişkilerdeki yoğunluk bakımından genişlemeleri devletlerin yapı ve işlev olarak büyümelerine sebebiyet vermiştir. Böylece mevcut kurumlar uzmanlaşmış, farklılaşmıştır. Buna bağlı olarak ta yönetim faaliyetlerini yürüten kamu kurumları bilgi-işlem teknolojilerinin de etkisiyle yapısal ve işlevsel açıdan karmaşık ve teknik bir niteliğe kavuşmuştur. Tüm bu süreçle birlikte geleneksel kamu yönetimi anlayışı mevcut sorunların çözümünde yetersiz ve güçsüz kalmış yeni kamu yönetimine doğru değişim-dönüşüm hızlanmıştır.

Kamu yönetimi alanında yaşanmaya başlayan bu mevcut paradigma değişimi beraberinde geleneksel kamu yönetiminin ve bu yönetim anlayışının sınırlı doğasına, kültürel yönüne ve de temel ilkelerine başkaldırma olarak konumlanmıştır (Sezer & Büyükpınar, 2021, s.84-85). Yeni kamu yönetimi anlayışının oluşmasında, yeni sağ düşünce (New Right), bilgi işlem teknolojilerindeki gelişmeler ve küreselleşme süreci etkili olmuştur. Böylece yeni kamu yönetimi anlayışı, kamuda önceden belirlenmiş olan yöntem ve kurallar çerçevesinde işleri sevk-idare anlamındaki yönetim anlayışı (administration) yerine, performans değerlendirme, inisiyatif alma, kaynakları etkili, verimli, tasarruflu kullanma, hedef ve strateji belirleme yöntem ve ilkelerine yaslanmış olan işletmecilik (management) anlayışı egemen olmuştur (Özer, 2019, s.27-28).

1980'li yıllarda özelleştirme tekniği ile devletin faaliyet alanlarının küçültülmesi, 1990'lı yıllar devletin faaliyet alanlarının tam olarak küçültülemese de büyümesinin kontrol altına alınması, 2000'li yıllarda ise kamu hizmet reformları ile birlikte kamu hizmet sunumlarında performans, kalite, etkinlik, etkililik, toplam kalite anlayışı gibi işletmecilik uygulamaları kullanılmaya başlamıştır (Leblebici, Ömürgönülşen & Aydın, 2001, s.129-130). Yeni kamu işletmeciliği kamu kurumlarına işletme yönetim ve tekniklerinden birisi olan dış kaynak kullanımını (outsourcing) getirmiştir. Dış kaynak kullanımı organizasyonların temel faaliyet konularına odaklanıp, bu konu dışındaki alanlarda başka tedarikçi firmalardan mal-hizmet satın almalarıdır (Özcan, 2015, s.59). Böylece kamu kurumları da işletmelerde olduğu gibi öz-temel yeteneklerinin dışındaki alanlarda mal-hizmet üretimi için dış kaynak kullanımına giderek; maliyetleri düşürmek, stratejik amaçları gerçekleştirmek, yatırım harcamalarını azaltmak, esnekliği artırmak ve küçülmek, kaliteyi artırmak, gelişmiş bilgi-işlem teknolojilerine ulaşmak gibi avantajlara sahip olabilmektedir. Bununla birlikte dış kaynak kullanımının getirmiş olduğu ya da katlanılmak zorunda kalınan riskleri söz konusudur. Bu riskler ya da dezavantajlar ise, tedarikçi firmalara bağımlı duruma gelmek, kurumun stratejik bilgilerinin kaybedilmesi, kontrolü kaybetmek, personel üzerindeki işlerini kaybetme kaygısı gibi risklerdir (Güçlü, 2013, s.60).

Bu çalışmada yeni kamu yönetimi yaklaşımıyla oluşan paradigma değişimi ve yeni kamu işletmeciliğinin kamu kurumlarına getirmiş olduğu işletmelerdeki modern yönetim uygulaması olan dış kaynak kullanımı (outsourcing) ile ilgili tartışma ve yorumlamaların aktarılması amaçlanmıştır. Bu amaçla kapsamlı bir literatür taraması yapılarak yeni kamu işletmeciliği ve kamu kurumlarındaki değişim ve dönüşümün bir boyutu olan işletmelerdeki dış kaynak kullanımının (outsourcing) kamuda ki etkisi araştırılmaya çalışılmıştır.

1. KAMU YÖNETİMİNDE PARADİGMA DEĞİŞİMİ

Yönetim kavramı genel olarak özel sektör ve kamu sektöründe, küçük ya da büyük her türlü yönetsel olguyu açıklamak için kullanılmaktadır. Bu

çerçevede yönetim, belirli bir amacın gerçekleştirilmesi için insan, maddi kaynaklar, zaman ve mekân gibi tüm unsurların en verimli şekilde kullanılması olarak tanımlanabilir. Literatürde ise, daha çok kamu ve özel sektör kuruluşlarının belirlenen amaçların gerçekleştirilmesi doğrultusunda planlanması, örgütlenmesi, yönlendirilmesi, koordine edilmesi ve denetlenmesi şeklinde açıklanmıştır (Aydın, 2013, s.39).

Kamu yönetimi, kamusal alanı temele koyarak mevcut alanda gerçekleştirilen faaliyetleri ve bu faaliyetleri gerçekleştiren örgütsel yapıyı ifade etmektedir (Selvi, 2020, s.62). Buradaki mevcut faaliyet ve örgütün değerlendirme süreci ise kamu yönetimi disiplininin ana temasını oluşturmaktadır. Kamu yönetimi, toplumun bütünü ile iç içe girmiş ve çoğunlukla birbiri ile çelişen mevcut sorunlar arasında işleyen, kamu hizmetlerini yürüten bir idari mekanizma olarak karşımıza çıkmaktadır (Eryılmaz, 2020, s.9). Kamu yönetimi özünde halka hizmeti içeren bir faaliyettir. Bunun için prosedürlerle, başkalarından gelen siyasaları eyleme dönüştürmek ve kamu kurumunun idaresini sağlamak asıl yükümlülüğü oluşturmaktadır (Hughes, 2014, s.27).

Kamu yönetimi; yerel ve ulusal düzeydeki toplumsal taleplerin şekillendirmiş olduğu hizmetlerin tasarlanması ve uygulanmasına yönelik bir yönetim süreci olarak örgütlenmektedir (Şen, 2014, s.7-8). Bu süreçteki temel amaç ise, toplumsal taleplere cevap verebilmek ile birlikte aynı zamanda toplumsal gelişmeye katkı sağlayacak faaliyetleri düzenlemeyi kapsamaktadır. Kamu yönetimi geniş bir kapsamda hükümetlerin yapmış olduklarını çevrelemekle birlikte politik, yasal, yönetsel ve mesleki açıdan tanımlanabildiği gibi dönemsel paradigma değişimi olarak da açıklanmaktadır (Korkut, Kürşat & Tetik, 2015, s.109). Yönetimin tarihsel serencamı çerçevesinde kamu yönetiminin oluşum ve gelişim süreci ile birlikte paradigma değişimi ise kaçınılmaz olarak kamu yönetiminde kamu işletmeciliği modelini ortaya çıkarmıştır. Mevcut paradigma değişimi yeni kamu yönetimi anlayışının ortaya çıkmasını sağlamıştır.

1.1. Geleneksel Kamu Yönetimi Anlayışı

Geleneksel kamu yönetimi anlayışı özünde 1870 ve 1970 yılları arasındaki kamu yönetimindeki düşünce yapısını kapsayan bir paradigma olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yönetim anlayışı rasyonel-yasal bürokrasi modeline göre formüle edilmiş olan ayrıntılı kurallar ve biçimselliği içermesinin yanı sıra gayri şahsi, katı hiyerarşi ve merkezîyetçi nitelikler taşımaktadır (Weber, 1986, s.76). Geleneksel kamu yönetimi anlayışı planlanmış, örgütlenmiş, girdi ve çıktıları hesap edilmiş bir yönetim kuramıdır. Bununla birlikte klasik kamu yönetimi anlayışında şans faktörüne fazla yer verilmemekte her türlü iş ve süreçler öngörülerek yapılmaya çalışılmaktadır. Bu sebepten kusursuz üretim anlayışı ile birlikte rasyonel yöntemler ve ilkeler benimsenmektedir (Karakoç, 2020, s.670).

Geleneksel kamu yönetiminin temel argümanı Max Weber ile literatüre girmiş olan Weberyen bürokratik örgütlenme yapısını benimsemiş ve ona yaslanmış olmasıdır. Mevcut bürokratik örgütlenmede gizlilik, idari kurumların en fazla sahiplenmiş oldukları değerlerin başında gelmektedir (Şengül, 2018, s.155). Gizlilik kamu yönetimine birey ve toplum karşısında ayrıcalıklı ve güçlü bir konum sağlamış böylece vatandaş odaklı hizmet anlayışı yerine kurumsal odaklı yönetim anlayışının doğmasına ve yerleşik hale gelmesine yol açmıştır.

Geleneksel kamu yönetimi anlayışını biçimlendiren üç temel paradigmadan söz edilebilir. Bunlardan birincisi siyaset ve yönetim anlayışının birbirinden ayrılmış olması; ikincisi örgütlenme modeli olarak Weberyen bürokrasinin temel alınması; üçüncüsü ise, özel sektör işletme yönetimi ile kamu yönetiminin işletme yönetiminden farklı olduğu görüşüdür (Dursun, 2018, s.23-24).

Kısaca geleneksel kamu yönetimi anlayışının merkezîyetçi bir yaklaşıma sahip olması, karmaşık olan kuralları, mevcut beklentileri karşılayamaması, ağır işlemesi eleştirilen asıl noktaları olmuştur. Bu eleştiri süreci ile birlikte paradigma değişimi olarak; kapalı bir yönetim anlayışından açık bir yönetim anlayışına geçilmesi, halkın yönetimin işleyişine olan

güvenin pekişmesine, sunulan hizmetlerin de verimliliğin artmasına neden olacaktır. Böylece kaçınılmaz olarak mevcut yönetim anlayışı zorunlu bir revizyona uğrayıp yeni bir yönetim sürecine doğru değişim ve dönüşüm gerçekleşecektir.

1.2. Geleneksel Kamu Yönetimi Anlayışında Kamu Hizmeti

Kuramsal çerçevesi siyaset-yönetim ayrımı, rasyonel-yasal bürokrasi teorisi üzerine temellendiren ve de bilimsel yönetim ilkelerine yaslanmış olan geleneksel kamu yönetimi anlayışı 1970'li yılların sonuna kadar tahminen yaklaşık yüzyıl kamu yönetiminde temel paradigma olmuştur (Uysal, 2020, s.118). Geleneksel kamu yönetimi anlayışında kamu hizmetleri; ayrıntılı kurallar ve biçimsellik ile örüntülü, katı, hiyerarşik, kariyeri esas alan bürokrasi modeli, siyaset-kamu yönetimi ayrımı, devletin kamusal mal ve hizmetlerin üretilmesinde kendi örgütleriyle müdahil olması şeklinde yürütülmektedir.

Geleneksel kamu yönetimi anlayışı yakın bir zamana kadar yönetim literatüründe kamu yönetimi bilimine egemen olan bir anlayış türü olmuştur. Bu çerçevede geleneksel kamu yönetimi anlayışında, devletin kamu hizmeti üretimi ve kamu hizmetinin dağıtımında katı merkezîyetçi bürokrasi ilkesi kamu yararı ve verimlilik perspektifinde hizmet sunumları gerçekleştirilmeye çalışılmıştır (Demir, 2014, s.154). Kamu hizmetlerinin yürütülmesinde kamu yararı, verimlilik, merkezîyetçi bir yapı tarafından aşırı denetimler ön plana çıkmıştır.

Kamu hizmetleri özünde toplumun ihtiyaç ve taleplerinin giderilmesi amacı ile yürütülmekte olan faaliyetler bütünüdür. Bu çerçevede toplumun beklenti ve ihtiyaçlarının farklı türevde olması sebebiyle kamu hizmetleri belirli ölçütlere göre değişik yöntemlerle sunulmaktadır (Altın, 2015, s. 105). Kamu hizmetleri genel çerçevede iktisadi, idari, sosyal, bilimsel-teknik-kültürel olarak konumlanmakla birlikte bu faaliyetler geleneksel kamu yönetimi anlayışında merkezi idare tarafından yürütülmeye çalışılmaktadır. Kamu hizmetlerinin merkezi idare tarafından görülme şekli literatürde

emanet usulü olarak karşılığını bulmaktadır. Bununla birlikte geleneksel kamu yönetimi anlayışında kamu hizmetlerinin denetim-kontrol mekanizması çerçevesinde de olsa özel kişiler tarafından yürütülmesi müşterek emanet, iltizam, ruhsat, imtiyaz, yap-işlet-devret yöntemleriyle yapıldığına da rastlanmaktadır.

Geleneksel kamu yönetimi anlayışında kamu hizmetlerinin sunumu merkezi idarenin kontrolünde yerel yönetimlerle koordinasyon halinde yürütülmektedir (Kurun, 2017, s.89). Geleneksel kamu yönetiminde devlet kamu hizmetlerini gerçekleştirirken; ulus devleti korumak, grup tüketimi, gelirin yeniden dağıtımı ve muhtelif nedenler gibi amaçlar gütmektedir. Özellikle de neticelerin hesaplanmasında yaşanan sıkıntılar, riskli maliyetler, grup kimliği, sömürüyü engelleme kamu hizmetlerinin sağlanmasındaki asıl nedenler olarak karşımıza çıkmaktadır.

1.3. Geleneksel Kamu Yönetimi Anlayışının Eleştirisi

Geleneksel kamu yönetimi anlayışı 1800 lü yılların sonu ve 1900 lu yılların sonu olmak üzere yaklaşık 100 yıllık bir dönemi kapsayan egemen bir paradigma olarak varlığını sürdürmüş ancak; teorik arka planını oluşturan klasik örgüt teorisinden ve de bürokratik örgütlenme modelinin öngördüğü yapıdan kaynaklanan eleştirilere uğramıştır (Şen, 2014, s.16). Geleneksel kamu yönetimi anlayışı devletin sorumluluk alanını genişletmiştir. Devletin sorumluluk alanının genişlemesi ile birlikte müdahaleci fonksiyonu da artmıştır. Bu durum ise beraberinde devletin büyüyüp müdahale alanının genişlemesine neden olurken kitleler nezdinde hoş karşılanmamıştır. Mevcut süreç ile birlikte devletin büyümesi beraberinde verimsizlik, kırtasiyecilik ve hantallık sorunlarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Giderek artan hantal bürokrasi devlet-vatandaş ilişkilerinin zedelenmesine yol açmıştır (Önen & Ozan, 2021, s.524).

Geleneksel kamu yönetiminin temel sorunsalı; refah devleti sürecinde aşırı derecede büyüme ve bununla beraber kırtasiyecilik, verimsizlik, hantallık,

merkeziyetçilik, katı bir yapılanma ile birlikte eleştirilere uğramıştır (Boztepe, 2018, s.193). Eleştirilerin asıl odak noktası ise 1970 li yılların ortasından itibaren başlamış olan kamusal harcamaların etkisiyle oluşan hükümetlerin ciddi mali krizlerle karşı karşıya kalmaları beraberinde bardağı taşıran son damla olmuştur. Mali krizlerle birlikte devletler klasik sınırlarına dönerek, verimlilik ilkesine göre örgütlenip, özel sektör kökenli yönetim fonksiyonlarının kamuya uyumlu hale getirilmesi düşünceleri ön plana çıkmaya başlamıştır. Tüm bu süreçle birlikte geleneksel kamu yönetimi anlayışının fazla işlememesi ve işlemediği konusunda genel bir düşüncenin oluşması kamu yönetiminde paradigma değişimini zorunlu kılmıştır.

Geleneksel kamu yönetimine yönelik eleştiriler ve beraberinde ortaya çıkan kamu yönetiminde reform ve paradigma değişimi; toplumların içerisinde bulunmuş oldukları dönemlerde karşı karşıya oldukları sorunlar ile değişebilmektedir. Bu değişim ise her toplumun kendi özgül koşullarına bağlı olarak farklılık gösterip şekillenebilmektedir (Haktankaçmaz, 2009, s.13).

1.4.Yeni Kamu Yönetimi Yaklaşımı

1980'li yıllar konjonktürel olarak yaşanan ekonomik ve teknolojik alandaki hızlı değişim ve dönüşümlerin etkisiyle, mevcut gelişmeler sonucunda idari alandaki klasik örgütlenme yapısının dönüşüme uğrayarak yeni bir biçim almaya başladığı yıllar olmuştur (Sezer & Büyükpınar, 2021, s.83). Bu çerçevede yirminci yüzyılın son çeyreğine doğru küresel ölçekteki ekonomik kriz etkili olurken, beraberinde gelişmiş birçok ülkede bu döneme kadar üzerinde görece olarak sağlanmış olan konsensüs Keynesyen ekonomi modelinin de sorgulanmasını gündeme getirmiştir. Böylece içerisinde bulunduğu ekonomik sorunlara çözüm üretmeye çalışan Batı Avrupa ülkeleri ve ABD, mevcut çözümü liberal ilkelere dönmekle bulmaya çalışmışlardır.

Artan rekabet koşulları ile birlikte piyasalardaki istikrarsızlık ve esnekliğe sahip olmayan üretim yapısı nedeniyle Fordist üretim biçimi değişen müşteri taleplerine cevap verememiş; buna karşılık

yeni teknolojik yapıların ortaya çıkması, ucuz olması ve yaygınlaşması, ulaşım ve iletişim imkânlarının üretim biçimlerinde ciddi oranda değişime neden olmuştur (Nacak, 2015, s.41). Üretim süreçlerinde yaşanan hızlı değişim ise, sadece ekonomik yapıyı etkilemekle kalmamış, beraberinde toplumsal, kültürel ve yönetsel değişimleri getirmiştir. Bu çerçevede ekonomik değişim, yönetim alanında da paradigma değişimine neden olmuş ve geleneksel kamu yönetimi anlayışı artık yerini işletme yönetiminden faydalanmayı hedefleyen, devletin küçülmesini sağlayarak serbest piyasa ekonomisine işlerlik kazandırmayı amaçlayan yeni kamu yönetimi anlayışına bırakmak zorunda kalmıştır.

Yeni kamu yönetimi anlayışı, kamu yönetimini işletme yönetim teknikleri çerçevesinde tahsis etmeyi amaçlayan yeni ve alternatif bir yönetim modeli olarak karşımıza çıkmaktadır (Eroğlu, 2010, s.228). Bu yönetim modeli geleneksel kamu yönetimi anlayışından özellikle; daha katılımcı, şeffaf, esnek ve performans odaklı bir yönetim modelini öngören yapıya sahip olması açısından farklılık göstermektedir. Yeni kamu yönetimi; yönlendirici, saydam, hesap verebilir, açık, performans odaklı, yurttaşı merkeze koyan, piyasa tabanlı, etkin, verimli ve tutumlu, bilgi ve iletişim teknolojilerine yaslanmış ve ondan destek alan katılımcı bir yönetim anlayışıdır (Korkut & Korkmaz, 2020, s.82-83).

Yeni kamu yönetimi anlayışı genel çerçevede Max Weber'in bürokrasi modeline dayalı olan örgütlenme anlayışının karşısındadır. Bununla birlikte devletin faaliyet alanının daraltılması gerektiği argümanına yaslanmaktadır. Kamu yönetiminin sadece siyasi liderlik üzerine değil kamuya yani halka karşı da sorumlu olması anlayışı oldukça önemlidir. Tüm bunlarla bağlantılı olarak kamuda özel sektör yönetim tekniklerinin uygulamaya geçirilmesi yeni kamu yönetimi anlayışının özünü oluşturmaktadır (Yılmaz, 2021, s.76-77).

Tablo 1. Geleneksel Kamu Yönetimi İle Yeni Yönetim Anlayışının Karşılaştırılması

	Geleneksel Yönetim	Yeni Yönetim
Yapı	• Katı Örgüt Yapısı • Merkeziyetçi • Katı Hiyerarşi • Geniş Merkez • Hizmet Devleti • Büyük Ölçekli Yapı • Bürokrasi Yönelimli	• Esnek Örgüt Yapısı • Adem-i Merkeziyetçi • Yumuşak Hiyerarşi • Dar Merkez-Geniş Çevre • Minimal Devlet • Küçük Ölçekli Yapı • Piyasa Yönelimli
Roller İlkeler Politikalar	• Yönetim (Administration) • Örgüt Merkezli • Kurallara Bağlı Yakından Kontrol • Sevk ve İdare • Sabit Ücret • Bürokrat Tipi Yönetici • Az Yetkili Yönetici • Gizlilik • Hizmetlerde Nicelik • Üst Yöneticiye Bağlı Değerlendirme • Kapalı Enformasyon Kanalları • Yetkiyi Toplayan • Risk Almakta İsteksiz • Kuralcı ve Kırtasiyeci • Girdi ve Süreç Odaklı • Birey Yönelimli	• İşletme (Management) • Müşteri-Vatandaş Merkezli • Performans Hedefli Denetim • Yönetişim • Performansa Bağlı Ücret • Girişimci Yönetici • Yetkilendirilmiş Yönetici • Şeffaflık • Hizmetlerde Kalite • Çok Yönlü Değerlendirme • Açık Enformasyon Kanalları • Yetkiyi Paylaşan • Risk Almakta İstekli • Vizyon Sahibi ve Esnek • Çıktı ve Sonuç Odaklı • Ekip Yönelimli

Kaynak: Eryılmaz, (2017, s.250).

Tablo 1 de görüldüğü gibi “geleneksel yönetim” bölümündeki ilke ve anlayışlar günümüzde tamamıyla terkedilmiş durumda değildir. Geleneksel yönetim özellikle gelişmekte olan ülkelerde kısmen daha yaygın bir şekilde gözlemlenmektedir. Bununla birlikte gelişmiş ve de gelişmekte olan ülkelerin farklı örgüt yapılarında ve uygulamalarında “geleneksel yönetim” ve “yeni yönetim” her iki modelinde farklı biçimlerine rastlanabilmektedir. Sürecin yeni kamu yönetimine taşınmasında yeni yönetim anlayışının katılımcı-demokratik, hesap verebilir, şeffaf-esnek, yerelleşme ve yerinden yönetime dayanan hizmette yerel olma ile verimlilik ve vatandaş odaklı olma nitelikleri belirleyici olmuştur (Aydın, 2013, s.287-288).

Uygulamada “geleneksel yönetim” ve “yeni yönetim” saf biçimlerinden çok, ülkelere o ülkelerin sektörlerine ve de organizasyon yapılarına göre

değişen karma bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Her ülkenin kendine özgü örgütlenme yapısı her iki modelin aynı anda karma bir şekilde uygulanmasına işletmelerdeki durumsallık yaklaşımı çerçevesinde imkân vermektedir.

2. YENİ KAMU YÖNETİMİ YAKLAŞIMININ KAMU KURUMLARINA ETKİSİ

Özünde yeni kamu yönetimi bilgi-işlem teknolojisi ve bunun getirmiş olduğu vatandaş-müşteri odaklı mal-hizmet üretim süreçlerindeki değişime yaslanmaktadır. Bu perspektifte geleneksel kamu yönetimi anlayışının bütün değerlerine alternatif çözüm önerileri

getirilmiştir. Mevcut çözüm önerileri kamu kurumlarında kamu işletmeciliği düşüncesinin hakim kılınmasını ön plana çıkarmaktadır (Ünlü, 2016, s.70-71). Böylece kamu kurumlarındaki vatandaş kavramı yerini zamanla müşteri anlayışına doğru bırakmaya başlamıştır. Esnek üretim, uzmanlaşma, performans yönetimi, etkinlik, verimlilik, karlılık ve rasyonalite kamu kurumlarına sirayet etmiştir. Böylece kamu kurumları işletme örgütleri gibi piyasa temelli, rekabetçi, girişimci, kar odaklı bir yapıya ve kimliğe bürünmektedir.

Yeni kamu yönetimi yaklaşımı kamu kurumlarında işletmecilik ve piyasa yönelimli yaklaşımların benimsenmesini temel argüman olarak kabul etmiştir. Bu çerçevede hizmet sunumlarında yerel yönetimlerin merkezi yönetimlere oranla daha etkili oldukları ön plana çıkmıştır (Çevikbaş, 2012, s.27-28). Kamu kurumları da mal-hizmet üretiminde etkin verimli bir çalışma yürütebilmek için işletme örgütlerindeki gibi piyasa tabanlı ve müşteri odaklı bakış açısını benimsemiştir.

Yeni kamu yönetimi yaklaşımı ile birlikte kamu kurumlarında katı hiyerarşik yapılar esnetilerek yetki devrinin genişletilmesiyle alt kademe yöneticilerinin hareket alanları artırılmıştır. Kaynak kullanımının verimli hale getirilmesi süreciyle kamu-özel sektör işbirliği sağlanmaya çalışılmıştır. Bunlarla birlikte personel ve performans sistemindeki değişimler kamu kurumlarına aşamalı bir şekilde yansımaya başlamıştır (Göçoğlu & Gündüz, 2020, s.1-2). Böylece kamu kurumlarında esnek örgüt yapısı ve iş gücünde yani personelin istihdam ve özlük haklarında da değişimler meydana gelmiştir.

Yeni kamu yönetimi anlayışı kamu kurumlarında özel sektör kuruluşları gibi müşteri odaklı, daha hızlı, daha üretken, verimli, etkili, performans odaklı, çağın gerektirmiş olduğu bilgi teknolojileri ile donatılmasını getirmiştir (Çukurçayır & Eşki, 2001, s.95-96). Kamu kurumlarında işletmelerde olduğu gibi modern yönetim tekniklerinden stratejik yönetim, toplam kalite yönetimi ve müşteri odaklılık, yönetim gibi trend olan teknikler uygulanmaya başlamıştır.

Yeni kamu yönetimi uygulama olarak kamu kurumlarında, kamu mali yönetimi ve kontrol kanunu beraberinde yeni düzenlemeler getirmiştir. Bu çerçevede 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununda AB müktesebatına uyum açısından yeniden gözden geçirilip bazı değişiklikler yapılarak ve 22 Aralık 2005 tarihli 5436 sayılı Kanun referans alınarak güncelleme yoluna gidilmiştir (İdiküt Özpençe & Özpençe, 2013, s.214-215). 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu kamu kurumlarında kaynakların etkili, ekonomik ve verimlilik ölçüsünde kullanımını, hesap verebilirlik, mali saydamlık, mali iş-işlemlerin muhasebeleştirilmesi ve raporlanması gibi uygulamaları beraberinde getirmiştir.

Kısaca yeni kamu yönetimi kamu kurumlarında kamu kaynaklarının verimli ve kamusal hedefler doğrultusunda kullanılmasını amaçlamıştır. Bu amacın gerçekleştirilmesi ise, kamusal kaynakların üretken olmayan harcamalarda kullanılmasının önlenmesi ve kamusal hedefler arasında eşgüdümün sağlanması, harcamalarda mali disiplinin uygulanması gibi süreçlerin işletilmesine bağlıdır (Bakkal, 2016, s.135).

3. KAMU İŞLETMECİLİĞİ MODELİ

1970'li yıllar geleneksel kamu yönetimi anlayışının ve de bu anlayışın Keynesyen politikalar çerçevesinde şekillendirmiş olduğu, refah devleti ya da sosyal devlet modeli aracılığı ile sunulmuş olan kamu hizmetlerinin temelindeki kamu yararı anlayışı eleştirilere maruz kalmıştır (Soyocak Özalp, 2020, s.250). Mevcut eleştiriler ise daha çok devletin ekonomik ve sosyal alandaki müdahalesinin artması, gittikçe genişlemiş olan bürokrasinin siyasal erkin talimatları ile talepleri karşılamaktan uzak kalması, bununla birlikte etkin ve verimsiz olarak sunulan kamusal mal ve hizmetler ile özensiz bir şekilde kullanılmış olan kaynakların yaratmış olduğu ekonomik ve mali krizlerdir.

Kamu işletmeciliği modelinde; kamu harcamaları ile personel üzerinde hükümetin etkisinin minime düşürülmesi, yerindelik ilkesi ve performans yönetimi ile hükümet kurumlarının özelleştirilmesi, kamu hizmetlerinin üretim ve

dağıtımında bilgi teknolojileri çerçevesinde özerkliğin sağlanması hedeflenmiştir (Doğan,2017, s.33). Böylece yeni kamu yönetiminde kamu işletmeciliği trend bir öğreti olarak konumlanmıştır.

1980'li yılların sonu ve 2000'li yıllara gelindiğinde ise kamu işletmeciliği kamu kurumlarında içselleştirilmiş bununla birlikte; vatandaş kavramından müşteri kavramına doğru bir geçiş söz konusu olmuştur (Ünlü, 2011, s.71). Böylece esnek üretim, uzmanlaşma ve özerk birimler gibi işletmecilik anlayışı ve uygulamaları türevindeki kavramların zamanla önem dereceleri de artmıştır. Kaynak kullanımında israfın önlenmesi ve rekabet anlayışına yaslanan kamu hizmeti sunumu ön plana çıkmıştır. Devletin küçültülmesi yani minimal devlet anlayışı aynı zamanda devletin piyasalardaki girişimci görevini temel argüman olarak kabullenmiştir (Şen, 2014, s.43-44).

Kamu yönetimindeki değişim özünde iki temel konsept üzerine kurulmuş olup bunlar; Weberyen/geleneksel/bürokratik kamu yönetimi ve bu geleneksel yönetim anlayışının bir çok alanda başarısızlığına alternatif olarak ortaya çıkmış olan kamu işletmeciliği modelidir (Çiftçi, 2021, s.43). Kamu işletmeciliği kamu yönetiminde ekonomik düzlemde küçülmeyi, etkin-verimli hizmet sunumunu, siyasal düzlemde ise katılım ve hesap verebilirlik türevindeki argümanları esas almıştır.

Kamu işletmeciliği modeli, devletin kamu hizmetlerinden süreç içerisinde çekilmesi ve bununla bağlantılı olarak boşalmakta olan ekonomik alana sermaye gruplarının yerleşmesi, kısaca devletin paradigmasının değişmesi; böylece devletin içerisindeki güç, kontrol ve sorumluluk ilişkilerinin dönüşüme uğramasına neden olan politik-ekonomik süreç olarak şekillenmektedir (Gürbüz, 2019, s.37). Kamu işletmeciliği modelinin ideolojik alt yapısını oluşturan Yeni Sağ (New Right) anlayış yapısal olarak küçülen devletin bir işletme gibi örgütlenmesi ve verimlilik ilkesine göre yönetilmesinin gerekliliğine vurgu yapmaktadır.

Yeni kamu işletmeciliği perspektifi içerisinde; refah devleti anlayışına yaslanan sosyal adalet, eşitlik, kamu malı, toplumsal sorumluluk, toplumsal dayanışma gibi kavramlar süreç içerisinde yerini sınırlı devlet, özelleştirme, rekabet, gönüllüleştirme, bireysel sorumluluk, karlılık, verimlilik gibi kavramlara bırakmak zorunda kalmıştır. Böylece kamu yararı, kamu çıkarı, kamu güvencesi, ortak faydanın gözetilmesi türevindeki temel ilkeler gücünü ve etkisini yitirerek işletme eksensiz kavram ve değerler olan bireysel yarar, bireysel çıkar, kar elde etme, risk alma, girişimcilik ön plana çıkmıştır (Karcı, 2008, s.58).

Tablo 2. Kamu Yönetimi ve Yeni Kamu İşletmeciliği Temel Değerleri

Kamu Yönetimi	Yeni Kamu İşletmeciliği
Toplum Merkezli Demokrasi	Birey Merkezli Demokrasi
Toplum Sözleşmesi	Ekonomik Sözleşme
Toplumculuk	Bireycilik
Kamu Yararı	Kişisel Yarar
Toplumsal Sorumluluk	Sınırlı Devlet
Geleneksel Değerler	Ekonomik Değerler
Politik Hesap Verebilirlik	Yönetimsel Hesap Verebilirlik
Halkı Temsil Etme	Profesyonellik
Dayanışma	Rekabet

Kaynak: Karcı, (2008, s.59).

Tablo 2 incelendiğinde geleneksel kamu yönetimi ve yeni kamu işletmeciliğinin yönetsel değerler bakımından özellikle bireycilik ve

toplumculuk açısından birbirlerinden ayrıştığı görülmektedir. Yeni kamu işletmeciliğinin temele almış olduğu değerler; bireycilik, kişisel fayda, birey

merkezli demokrasi, sınırlı ve minimal devlet, ekonomik değerlerin egemenliği, yönetsel olarak hesap verebilirlik, profesyonellik ve rekabet olarak karşımıza çıkmaktadır. Geleneksel kamu yönetiminde ise, toplumsal faydanın bireysel faydadan daha önemli olduğu, kamu yararı, toplumsal sorumluluk, halkın temsili, toplumsal dayanışma, toplum merkezliği gibi değerlerin benimsenmiş olduğu görülmektedir.

İşletmecilik kültürü ve anlayışının kamu yönetimine sirayet etmiş olmasıyla birlikte mevcut süreçteki temel parametrenin, yeni-liberal iktisadın yönetim düşüncesi olarak yeni-kamu işletmeciliği (new-public management) anlayışının olduğu kabul edilmektedir (Özdemir & Bozkurt, 2016, s.319). Bununla birlikte yeni kamu işletmeciliği ile ilgili benzer türevdeki argümanların amprik bulgularla yeterince desteklenmediği de bilinmektedir. Yeni kamu işletmeciliği kamu kurumlarına girişimci ve de gelir getirebilen bir anlayış çerçevesinde işletmecilik faaliyetlerini yürütebilmeyi sağlamıştır. Böylece kamu kurumlarının organizasyon yapılarındaki rekabet kültürü ön plana çıkarken “vatandaş” kavramı yerini “müşteri” kavramına bırakmıştır. Mevcut süreç girişimci ve etkin kamu yönetimi sistemini inşa etmiştir. Girişimci kamu yönetimi anlayışında ise, kamu yöneticileri sadece harcama yapan kimliğinden uzaklaşarak gelir getirici faaliyetlerde bulunan kimliğine bürünmek durumunda kalmışlardır.

Kamu işletmeciliği modelinin kamu kurumlarına işletmecilik faaliyeti olarak getirmiş olduğu modern yönetim uygulamasından birisi temel yeteneklerinin dışındaki mal-hizmetleri tedarikçi firmadan temin etmek olan dış kaynak kullanımı (outsourcing) dır.

4. YENİ KAMU İŞLETMECİLİĞİNİN KAMU KURUMLARINA ETKİSİ VE DIŞ KAYNAK KULLANIMI (OUTSOURCING)

Yeni kamu işletmeciliği ile birlikte kamu kurumlarındaki mal ve hizmetlerin üretimleriyle sunumlarında, bu çerçevede devletin görev tanımlamasında köklü değişimler olmuş, kamu kurumlarının faaliyet alanı piyasa koşullarına göre daraltılırken bazı görev ve sorumlulukları özel

sektöre devredilmiştir (Işıkcı, 2017, s.1898). Devletin görev alanı içerisinde kalan özel sektöre devredilme durumu olmayan birçok kamu hizmeti özel sektör yöntem, ilke ve araçları ile gerçekleştirilmeye başlamıştır.

Kamu kurumlarında kamu işletmeciliği modeliyle geleneksel kamu yönetimi anlayışından uzaklaşarak işletme ölçekli verimlilik, hesap verebilirlik, şeffaflık, sonuç odaklılık, performans ölçümü, kalite, rekabet, kaynak kullanımında özen ve tasarrufa yönelme gibi ilke ve unsurlara dayalı paradigmanın benimsenmesine neden olmuştur (Alkan, 2018, s.808).

Bilgi çağı organizasyonlarında görülen modern yönetim uygulaması olan dış kaynak kullanımı (outsourcing) işletmelerin sadece kendi sahip oldukları yetenek ve becerileri esas alan işleri yapmak istemeleri; öz yeteneklerinin kullanılmadığı işleri ise, organizasyon dışındaki başka işletmelerle yaptırmak eğilimi olarak ortaya çıkmıştır (Koçel, 2013, s.384-385).

Kullanılmaya ve uygulanmaya başlandığı ilk yıllarda dış kaynak kullanımı işletmelerdeki çalışan personel sayısını azaltarak maliyetleri düşürmek olarak algılanmışken günümüzde modern yönetim uygulaması olarak görülmektedir (Kaya & Narlıkaya, 2021, s.59-60). Dış kaynak kullanımı yalın bir örgüt yapısı oluşturmak, düşük maliyet yapısı ile çalışmak, verimliliği yükseltmek, küçülmek, küçülerek büyümek hedefleri ile organizasyon içerisindeki bir takım iş ve süreçleri başka işletmelere ya da tedarikçi firmalara devretmek olarak tanımlanmaktadır.

Yönetim literatüründe dış kaynak kullanımı farklı türev ve anlamlarda kullanılmıştır. Özellikle “dışarıya iş verme”, “dışarıdan temin” veya “dış kaynaklardan yararlanma” gibi farklı şekillerde Türkçeye çevrilmiş olan bu kavram, literatürde kaynakların dışarıya transfer edilmesi ya da ikinci derecede önem derecesine sahip olan işlerin organizasyon dışına aktarılması olarak kullanılmıştır (Arpacı, 2019, s.21). İşletmelerin ana faaliyet alanına girmeyen konuları tedarikçi firmalara devretmesi anlamına gelen dış kaynak kullanımı günümüzde oldukça geniş bir uygulama alanına

sahiptir (Büber, 2012, s.121). Finans, muhasebe, vergi, insan kaynakları yönetimi, bilgi-işlem teknolojileri, taşımacılık, yemek hizmetleri gibi farklı alanlarda dış kaynak kullanımı uygulaması kullanılmaktadır. Dış kaynak kullanımı işletmelerde ve kamu kurumlarında zaman tasarrufu, yönetsel maliyetlerin azalması, etkinliğin geliştirilmesi, teknolojik gelişme ve rutin işlerden ya da iş yükünden kurtulma gibi nedenlerle tercih edilip kullanılmaktadır. Bununla birlikte dış kaynak kullanımı işletmelere rekabet avantajı sağlamakta, böylece organizasyon olarak ana faaliyet alanlarına yoğunlaşarak mevcut kaynaklarını daha etkili ve verimli kullanabilmektedir (Arpacı, 2019, s.56-57).

Dış kaynak kullanımı günümüzde özel sektörde yani işletme örgütlerinde önemli bir aşama ve gelişme gösterirken kamu kurumlarında da önemli ölçüde bu uygulamayla (outsourcing) karşılaşılmaktadır (Saklı, 2013, s.126). Geleneksel kamu yönetimi anlayışında, devlet kurumunun aşçı istihdam etmesi ve yemek hizmetini kamu çalışanının sunması söz konusudur. Yeni kamu işletmeciliği modeli ile kamu kurumları yemek, güvenlik, temizlik, servis hizmetlerini kendi ana faaliyet konularının dışında kaldığı için taşeron firmalardan temin etme yoluna gitmektedirler. Böylece taşeron örgüt ya da tedarikçi firma aynı zamanda alanında uzmanlaşmış oldukları için hizmetin kalitesi ve verimlilik artmış olmaktadır. Kamu kurumlarının taşeron ya da dış kaynak kullanmış olduğu alanların başında yemek, güvenlik ve temizlik hizmetleri gibi tedarikçi firmadan temin edilen hizmetler gelmektedir.

Literatürde taşeronlaşma olarak da nitelendirilip adlandırılan kamuda dış kaynaklardan yararlanma yaklaşımı; daha ekonomik olması yani maliyet avantajı, işin uzman işletmeler ya da uzman tedarikçi firmadan temin edilmesi, kaliteli mal-hizmet sağlaması gibi nedenlerle günümüzde oldukça yaygın hale gelmiştir.

Şekil 1. Tedarikçi Değerlendirme ve Seçim Süreci

Kaynak: Över Özçelik, Eryılmaz, (2019, s.500).

Şekil 1 de görüldüğü gibi dış kaynak kullanımı sürecinde alanında uzman tedarikçi firmadan temin edilen mal-hizmet sunumunda problem yaşamamak adına tedarikçi firma seçiminde tek bir yöntem kullanmak yerine iki veya daha fazla yöntemin birleştirilerek çok kriterli tedarikçi karar ve seçim yöntemi kullanmak organizasyonlara avantaj olarak dönecektir. Kamu kurumları açısından dış kaynak kullanımında karar verme süreci aynı zamanda alanında uzman tedarikçi firmaya karar verme ve sözleşme imzalama olarak uygulanmaktadır (Över Özçelik & Eryılmaz, 2019, s.500).

Kamu sektöründe taşeronlaşma ya da dış kaynak kullanımı (outsourcing) neo-liberal politikaların uygulanması ile birlikte giderek yaygınlık kazanmış, 2000’li yıllarda ise taşeron firmalar kamuda istihdam alanında da istisnai bir durum olmaktan çıkarak oldukça geniş bir uygulama alanı bulmaya başlamıştır (Çolak, 2017, s.1013). Kamu kurumlarında özellikle belediyelerde taşeron firmalar aracılığı ile istihdamın yapılmaya başlandığı karşımıza çıkmaktadır. Bu çerçevede alt işverenlik uygulamalarının dış kaynak kullanımı (outsourcing)

gibi değerlendirildiği düşünüldüğü zaman dış kaynaklardan yararlanma aracı olarak hizmet alım (Kutgi & Oğuztürk, 2020, s.171).

Dış kaynak kullanımı, özünde taşeron kullanma yan sanayi ile birlikte çalışma ve bazı mal ve hizmetlerin dış işletmelerden satın alınması gibi süreçlerden biraz farklılık göstermektedir. Dış kaynak kullanımında; maliyet ön planda olup, daha düşük fiyatı veren tedarikçi firmalar ile sözleşme imzalanmaktadır. Çalışma süreleri bazı tedarikçi firmalar ile daha kısa olabilmektedir. Taşeron işletmeler üzerinde ana işletmenin otoritesi bulunmaktadır (Öztemel, 2007, s.33). Yeni kamu yönetimi dış kaynak kullanımını (outsourcing) kamu kurumlarında işletmelerde olduğu gibi mal-hizmet kalitesinin artması ve maliyet avantajı açısından zorunlu kılmıştır diyebiliriz. Özellikle kamu kurumlarının organizasyon yapılarında uzmanlaşma istekleri, küçülme ve aynı zamanda küçülme süreciyle büyümeleri, zaman yönetimi, personelin güçlendirilmesi avantaj olarak görülmektedir (Budak & Budak, 2013, s.206-207). Bununla birlikte kamu kurumları zamanla esneklik kaybı, personelin gelecek kaygısı, kendi öz-temel yeteneklerinin tedarikçi firmanın eline geçme riski, kurumun içinin boşaltılması gibi olumsuzlukları beraberinde getirmiştir. Mevcut durum yeni kamu yönetiminin özellikle dış kaynak kullanımı (outsourcing) başta olmak üzere modern yönetim tekniklerinin kamu kurumlarına tezahürü olarak görünmektedir. Kamuda dış kaynak kullanımı (outsourcing) kamusal mal ve hizmetlerin üretim ve sunumlarında tedarikçi firma ile sözleşme, pazar odaklı yöntemlerin kullanılması gibi süreçleri beraberinde getirmiştir (Özer, 2016, s.14). Yeni kamu yönetimi özellikle kamuda yeni işletme yöntemlerini birçok açıdan doğru değerlendirebilmek, süreci kontrol altına alabilmek, farklı yapılanmalara gidebilmeyi getirmiştir. Bütün bu süreç zorunlu olarak yeni kamu yönetiminin, günümüzde kamu işletmeciliği anlayışı ile birlikte kamu kurumlarında işletme örgütlerinde olduğu gibi dış kaynak kullanımının (outsourcing) oldukça trend bir modern yönetim uygulaması olarak kullanılmasını sağlamıştır. Bununla birlikte kamuda dış kaynak kullanımı

ihaleleri de tedarikçi firmalardan yapılmaktadır

(outsourcing) uygulaması yeni kamu yönetimi anlayışı ve kamu işletmeciliği ile zorunlu hale gelerek uygulanmaya başlamıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yeni Kamu Yönetimi Yaklaşımı temel olarak kamuda özel sektör yönetim tekniklerini kullanarak daha etkin, etkili ve ekonomik bir kamu yönetiminin oluşturulmasını amaçlamaktadır. Bu çerçevede kamusal harcamaların azaltılması, kamu iktisadi teşebbüslerinin özelleştirilmesi, kamu bütçesinin küçültülmesi ve beraberinde bütçeleme sisteminin revize edilmesi, rekabeti artırıcı düzenlemeler ya da personel sistemindeki değişiklikler zorunlu olarak kamu işletmeciliğinin benimsenmesine neden olmuştur.

Kamu işletmeciliği modeli yeni kamu yönetimi yaklaşımının yansıması olarak kamu kurumlarında uygulanmaya başlamış böylece özel sektördeki yani işletme örgütlerindeki dış kaynak kullanımı (outsourcing) tercih edilen bir modern yönetim tekniği haline gelmiştir. Konjonktürel olarak değişim göstermeye başlayan iç ve dış çevresel koşullar bilgi-işlem teknolojilerinin de etkisiyle daha güçlü bir ivme kazanmıştır. Ortaya çıkan bu değişim ve dönüşüm yönetim anlayış ve yapılarında yeniliği ya da revizyonu beraberinde getirmiştir. İşletmelerin örgütsel yapılanmalarında ve iş-işlem süreçlerinde ciddi değişimlerin oluşması kamu kurumlarına da yansımaya başlamıştır. Kamu kurumları işletmelerdeki alternatif uygulamaları deneyimleme kullanma sürecine gitmiştir. İşletmelerin küreselleşme sürecinin de getirmiş olduğu avantaj ve dezavantajlar ile birlikte, rakiplerine karşı sürdürülebilir rekabet üstünlüğü elde edebilmeleri ayakta kalabilmeleri işlerini iyi ve kaliteli yapabilmelerine bağlıdır (Tetik & Ören, 2007, s.85). Bu durum ise, işletmelerin ana faaliyet alanlarına odaklanmalarını zorunlu kılmaktadır. İşletmelerde olduğu gibi kamu kurumlarının da asıl işlerine odaklanabilmeleri ana faaliyet alanları dışındaki işleri başka birimlere devretmelerini

gerektirmektedir. Bu süreç ise, kamu işletmeciliği modeli ile uygulama alanı bulan dış kaynak kullanımı (outsourcing) ndan yararlanma olarak gerçekleşmektedir.

Kamu yönetimi kamu işletmeciliği ile birlikte paradigma değişimine gitmiş böylece özel sektör yönetim ve anlayışları kamu kurumlarında tahsis edilmeye başlanmıştır. İşletmecilik kavram ve uygulamalarından “stratejik yönetim”, “toplam kalite yönetimi”, “dış kaynak kullanımı (outsourcing)” ile birlikte kamuda vatandaş kavramı müşteri kavramına dönüşmüş, piyasa koşullarında sonuç odaklı, performans ölçümüne dayanan mal-hizmet üretimi gerçekleştirmeye başlamıştır. Böylece kamudaki devletin etkisi zayıflamış katı, bürokratik, sorumluluk almak istemeyen, yetki paylaşımını otoritenin zayıflaması olarak gören anlayış değişime uğramaya başlamıştır.

Yeni kamu işletmeciliği kamu kurumlarına işletme örgütlerindeki gibi öz-temel yeteneklerinin dışında kalan işleri alanında uzman tedarikçi firmaya devrederek küçülme, esnek örgüt yapısı, kaliteli mal-hizmet üretimi, verimlilik gibi yenilikler getirmiştir.

Etik Kurul İzni

Bu makale etik kurul izni gerektiren bir çalışma grubunda yer almamaktadır.

Kaynakça

- Altın, A. (2015). Kamu Hizmeti Anlayışında Değişim, Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1(2),101-118.
- Alkan, B.Ş. (2018). Yeni Kamu İşletmeciliği Yaklaşımından Hareketle Kamu İdarelerinde Mali Analiz Uygulaması, Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, (17),799-812.
- Aktaş, K. (2015). Uluslararası İşletmelerde Stratejik Yönetim, Uluslararası Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2(3),1-19
- Arpacı, Ö.Y. (2019). İşletmelerde Dış Kaynak Kullanımı ve İnovasyon İlişkisi, (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aydın, A. (2013). Kamu Yönetimine Giriş (2.Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Bakkal, H. (2016). Türkiye’de Kamu Harcamalarının Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi ve Yeni Kamu Mali Yönetiminin Rolü, Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6(10),125-138.
- Boztepe, M. (2018). Yeni Kamu Yönetimi ve Geleneksel Kamu Personel Rejimi Üzerine Etkileri, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 20(3),191-210.
- Budak, G. & Budak, G. (2013). İşletme Yönetimi (7. Baskı). İzmir: Barış Yayınları
- Büber, İ. (2012). İnsan Kaynakları Yönetimi ve Dış Kaynak Kullanımı Stratejisi, Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi,0,43-44.
- Çevikbaş, R. (2012). Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı ve Türkiye Uygulamaları, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 1(2), 9-32.
- Çiftçi, L. (2021). Yeni Kamu İşletmeciliği ve Türk Eğitim Sistemi: Hükümet Programları Üzerine Bir İnceleme, İktisadi ve İdari Yaklaşımlar Dergisi, 3(2),41-54.
- Çolak, A. (2017). Türkiye’de Kamu Kesiminin Taşeronlaşma Eğilimi, International Journal of Social Sciences and Education Research, 3(3),1004-1017.
- Çukurçayır, M. A. & Eşki, H. (2001). Kamu Hizmeti Sunumunda Yeni Yöntemler, Sosyal Ekonomik Araştırmalar, 1(1-2),88-109.
- Demir, K.A. (2014). Klasik Kamu Yönetimi Yapısından Yerelleşmeye Geçiş: Yönetişim Kapsamında Bir Değerlendirme, Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2(2),151-171.
- Doğan, K. (2017). Postmodern Kamu Yönetiminin Kuramsal Temelleri Çerçevesinde Yönetişim Yaklaşımı: Literatür Taraması, Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 10(1), 27-45.
- Dursun, H. (2018). Kamu İdarelerinde Hakim Olan Yönetim Yaklaşımları, Enderun Dergisi, 2(2), 20-28.
- Efil, İ. (2010). İşletmelerde Yönetim ve Organizasyon (11. Baskı). Bursa: Dora Yayınları.

- Eroğlu, H.T. (2010). Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının Türk Kamu Personeli Yönetimine Etkisi, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 6(12), 225-233.
- Eryılmaz, B. (2020). Kamu Yönetimi (13. Baskı). İzmit-Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Eryılmaz, B. (2017). Bürokrasi ve Siyaset Bürokratik Devletten Etkin Yönetime (6. Baskı). İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- Güçlü, A. (2013). Dış Kaynak Kullanımı (outsourcing) ve Vergilendirilmesi (1. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Göçoğlu, V. & Gündüz, O. (2020). Kamu Yönetimi Reformlarını Yeni Kamu İşletmeciliği Bağlamında Okumak, *Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 6(1), 1-16.
- Gürbüz, A. (2019). Yeni Kamu İşletmeciliğine Eleştirel Bir Bakış, *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(2), 34-41.
- Haktankaçmaz, M.İ. (2009). Yeni Kamu Yönetimi Yaklaşımı ve Türkiye’de Kamu Yönetimi Reformu, (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Hughes, O.E. (2014). Kamu İşletmeciliği ve Yönetimi (1. Baskı). Ankara: BigBang Yayınları.
- İdikut Özpençe, A. & Özpençe, Ö. (2013). Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı İle AB Üyelik Sürecinin Uyum Yasası: Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, *Akdeniz İİBF Dergisi*, 13(25), 197-222.
- Işıkcı, Y. (2017). E Devlet Uygulamalarının Hukuk Devletine Etkisi: Yeni Kamu İşletmeciliği Paradigması Üzerinden Bir Değerlendirme, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(15), 1893-1913.
- Karakoç, F. (2020). Klasik Yönetim Kuramında İşbölümü ve Uzmanlaşmaya Eleştirel Bir Bakış, *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 3(3), 669-685.
- Karacı, Ş.M. (2008). Yeni Kamu İşletmeciliği Yaklaşımının Temel Değerleri Üzerine Bir İnceleme, *Akdeniz İİBF Dergisi*, 8(16), 40-64.
- Kılıncı, A. (2018). Türkiye’de Kamu Yönetimini Geliştirme Açısından Neumark Raporu, *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi*, 5(11), 15-23.
- Koçel, T. (2013). İşletme Yöneticiliği (14. Baskı). İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- Korkut, G., Kürşat, O. & Tetik, A. (2015). Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı İle Değişen Kamu Hizmeti ve Türkiye İş Kurumu, *İş ve Hayat*, 1(2), 107-135.
- Korkut, G. & Korkmaz, A. (2020). Türkiye’de İşgücü Piyasası Politikalarının Dönüşümü Sürecinde İŞKUR: Isparta İş Dünyası Örneği (1. Baskı). Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Kurun, İ. (2017). Yeni Kamu İşletmeciliği Yaklaşımının Kamu Hizmetlerinin Sunulmasına Etkisi: Belediyeler Örneği, *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(16), 105-106.
- Kutgi, M. & Oğuztürk, B.S. (2020). Yükseköğretim Kurumları İstihdam Yapısında Taşeronlaşmanın Yeri: Süleyman Demirel Üniversitesi Örneği, *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (51), 168-187.
- Kaya, E. & Narlıkaya, Z. (2021). Sağlık Kurumlarında Dış Kaynaklardan Yararlanmanın Önemi: Teorik Bir Çalışma, *Akademik Matbuat*, 5(1), 57-72.
- Leblebici, D. N. , Ömürgönülşen, U. & Aydın, M. D. (2001). Yeni Kamu İşletmeciliği Yaklaşımında Önemli Bir Araç: Toplam Kalite Yönetimi, *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(1), 123-135.
- Nacak, O. (2015). Yeni Kamu Yönetimi ve Türkiye’de Kamu Politikalarının Oluşturulması: Aktör Temelli Bir Analiz, (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Önen, S. M. & Ozan, M.S. (2021). Kamu Yönetimi Reformlarının Dönüşümü, *Troy Academy*, 6(2), 521-548.
- Över Özçelik, T. & Eryılmaz, S.A. (2019). Traktör İmalatında Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri İle Tedarikçi Seçimi, *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, Özel Sayı, 498-512.
- Özcan, A. İ. (2015). Dış Kaynak Kullanımı (DKK)’na (Outsourcing) Genel Bakış, *Kırklareli*

- Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 4(1),57-71.
- Özdemir, M. & Bozkurt, S. (2016). Eğitim ve Okul Yöneticilerinin Yeni-Kamu İşletmeciliği Anlayışına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 42(42),317-334.
- Özer, M.A. (2016) Sağlık Sektöründe Yeni Bir Hizmet Sunum Modeli: Kamu Özel Ortaklığı, SGD-Sosyal Güvenlik Dergisi, 6(1),9-38
- Özer, M.A. (2019). Kamu Hizmeti Anlayışında Değişim ve Yeni Sağ Politikalar, Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi, 8(20),10-42.
- Öztemel, N. (2007). İşletmelerde Dış Kaynak Kullanımının Mali Tablolara Etkisi ve Bir Uygulama, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Selvi, F. (2020). Kamu Yönetimi Disiplini Temelinde Fransız Kamu Yönetimi Yazını, Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Dergisi, 4(4),58-73.
- Sezer, Ö. & Büyükpınar, R. (2021). Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı ve Türkiye’de Yerelleşme Politikaları, Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 5(1),80-105.
- Soyocak Özalp, S. (2020). Yönetim Tartışmalarında Kamu Yararından Kamu Tercihine ve Kamu Değerine, Akademik Hassasiyetler, 7(13), 241-265.
- Şen, N. (2014). Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı Çerçevesinde Performans Yönetimi Değerlendirmesi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şengül, R. (2018). Kamu Yönetiminde Şeffaflık Dönüşümü, Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi, 4(5),154-163.
- Tetik, N. & Ören, V.E. (2007). Dış Kaynak Kullanımı (Outsourcing): Antalya Yöresindeki 5 Yıldızlı Otellerde Bir Araştırma, Muhasebe ve Finansman Dergisi, (34), 74-86.
- Uysal, Y. (2020). Klasik Kamu Yönetiminden Yeni Kamu İşletmeciliği ve Post-YKİ’ye Kamu Hizmetlerinin Değişimi ve Dönüşümü Üzerine Bir Değerlendirme, International Journal of Management and Administration, 4(7),112-155.
- Ünlü, U. (2016). Kamu Hizmetlerinin İşletilmesi, Denetim, (8),68-73.
- Yılmaz, M. (2021). Yeni Kamu Yönetimi Açısından Türkiye’de KOVID-19’un Değerlendirilmesi, Artuklu Kaime Uluslararası İktisadi ve İdari Araştırmalar Dergisi, 4(1),73-87.
- Weber, M. (1986). Sosyoloji Yazıları (Çev., Taha Parla). İstanbul: Hürriyet Vakfı Yayınları.